

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 Post

18 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met het voorbeeld van de hervorming van postbode naar postbezorger dat arbeidsdeling volgens Smith leidt tot welvaart: door de arbeidsdeling van sorteren en bezorgen ontstaat grotere efficiëntie, wat leidt tot lagere kosten en daarmee tot hogere welvaart.

voorbeeld van een goed antwoord:

De hervorming van postbode naar postbezorger is een voorbeeld van arbeidsdeling. De postbode was nog verantwoordelijk voor het hele proces, terwijl de postbezorger slechts voor een gedeelte van het werk verantwoordelijk is. Door deze arbeidsdeling kan er meer post bezorgd worden in minder tijd en voor lagere kosten, waardoor de welvaart stijgt.

19 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat de nadelige gevolgen van de hervorming van postbode naar postbezorger aansluiten bij Smiths dehumaniserende effecten van vergaande arbeidsdeling: het werk van de postbezorger is door de uitgeklede taak geestdodend in vergelijking met dat van de postbode 1
- een uitleg dat de nadelige gevolgen van de hervorming van postbode naar postbezorger aansluiten bij Marx' opvatting dat de vrije markt gepaard gaat met dehumanisering: de postbezorger raakt vervreemd van zijn arbeid omdat die is gereduceerd tot kostenpost en intrinsieke betekenis verliest 1
- een argumentatieve afweging of Marx' oplossing voor dehumanisering (afwijzing kapitalisme) of de oplossing van Smith (onderwijs) beter is 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Smith is het dehumaniserende effect van vergaande arbeidsdeling dat het werk geestdodend wordt, waardoor de mens 'zo dom wordt als een mens maar kan zijn'. Dit zie je terug in de hervorming van postbode naar postbezorger, waardoor het werk veel simpeler en eentoniger is geworden 1
- Volgens Marx gaat de vrije markt gepaard met dehumanisering, omdat arbeid meer en meer als een kostenpost wordt gezien en zo zijn intrinsieke betekenis verliest. Dit zie je bij een postbezorger die zich veel minder verantwoordelijk, betrokken en gerespecteerd voelt dan de postbode. Hierdoor raakt de postbezorger vervreemd van zijn arbeid 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Smith wil de dehumaniserende effecten van arbeidsdeling tegengaan met een duidelijke taak van de overheid om de toename van geestdodend werk te compenseren met onderwijs. Marx denkt dat er geen oplossing voor dehumanisering bestaat binnen het kapitalistische vrijemarktsysteem, daarvoor is een sociale revolutie nodig. Ik ben het met Smith eens omdat ik denk dat als je de vrije markt als geheel afwijst, zoals Marx doet, je het kind met het badwater weggooit en ook meteen alle voordelen van de vrije markt tenietdoet. Dehumanisering is volgens mij een vervelende bijkomstigheid van de markt, maar arbeid is niet alles in een mensenleven en ontwikkeling kan je ook prima buiten je werk zoeken

1

of

- Ik ben het eens met Marx' oplossing voor de vervreemding door de vrije markt, namelijk een afwijzing van de vrije markt. Marx onderkent wat mij betreft heel goed dat je als mens pas tot bloei komt via je arbeid. Vervreemding van arbeid moet je dus altijd tegengaan of voorkomen en niet, zoals Smith doet, compenseren door onderwijs. Vervreemding van arbeid zal altijd optreden zolang kapitaal een doel op zich wordt, zoals gebeurt op de vrije markt. Dat kan je dus alleen maar tegengaan door de vrije markt af te wijzen

1

20 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg, met het verschil in status tussen postbode en postbezorger, dat de protestantse benadering van arbeid verschilt van de benadering van arbeid in de prestatie maatschappij: in de protestantse benadering van arbeid is elk beroep zinvol als dienst aan de medemens en God, onafhankelijk van de maatschappelijke status zoals die van postbodes en postbezorgers in de prestatie maatschappij.

voorbeeld van een goed antwoord:

In de protestantse benadering van arbeid is elk beroep zinvol als dienst aan de medemens en God. Arbeid wordt gezien in het licht van het hiernamaals. Daarin zou het dus niet uitmaken of je postbezorger of postbode bent, zolang je maar je talent gebruikt en je medemens dient. Maar in de prestatie maatschappij gaat het niet zozeer om het dienen van God en je medemens, maar om het dienen van jezelf, in het hier en nu. Daarin is de status van je beroep dus belangrijk, en kan het beroep van postbode dus respectabeler zijn dan dat van postbezorger.

Vraag	Antwoord	Scores
21	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat volgens Tronto de vrije markt door een scheiding tussen de publieke en de private sfeer heeft geleid tot een verschraling van het morele debat in het publieke domein: in de marktsamenleving zijn morele kwesties naar de private sfeer verdrongen en wordt de publieke sfeer gekenmerkt door een economisch discours, waardoor er een verschraling optreedt van het morele debat 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argument met het voorbeeld van het signaleren van eenzaamheid door de postbezorger tegen deze opvatting van Tronto: het morele debat krijgt invulling in het publieke domein door de maatschappelijke rol van bedrijven 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Met de invoering van de vrije markt kregen produceren en consumeren volgens Tronto een eigen domein in de publieke sfeer. Dit economisch-publieke domein werd daardoor bepaald door efficiëntie, opbrengst, winst en zakelijkheid. Hier waren morele zaken die te maken hebben met zorgen, kwetsbaarheid en compassie steeds minder op hun plek, waardoor ze verdrongen werden naar de privésfeer. Hierdoor verschraalde het morele debat in het publieke domein 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Als postbezorgers worden opgeleid om eenzaamheid te signaleren, zie je dat een bedrijf als PostNL dus vanuit moreel besef maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt. Maatschappelijk bewust ondernemen kan je opvatten als onderdeel van het morele debat in de publieke sfeer, waarin zorg voor kwetsbaren een rol speelt. Dan is door de vrije markt en de scheiding van de publieke en de private sfeer het morele debat in het publieke domein dus niet verschraald, zoals Tronto stelt 	1
22	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat een argumentatie of de post moet worden georganiseerd volgens het Angelsaksische (<i>shareholder capitalism</i> / nadruk op recht) of het Rijnlandse model (<i>stakeholder capitalism</i> / nadruk op moraal) of als staatsbedrijf met:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een standpunt over het begrenzen van neoliberale marklogica 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • het voorbeeld van postbezorgers die post achterhouden of dumpen 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Ik vind dat de neoliberale marktlogica niet zou moeten worden begrensd. Als iedereen gewoon doet wat hij goed vindt en er geen oerwoud aan regels en morele verplichtingen wordt opgelegd, dan treedt volgens mij in werking wat Smith het ‘welbegrepen eigenbelang’ noemt. Iedereen gaat leveren en produceren waar behoefte aan is en de kwaliteit zal steeds omhooggaan, dat geldt voor post bezorgen en postbedrijven precies hetzelfde als voor brood verkopen en bakkers. De organisatie van de post moet volgens mij dan ook geregeld worden via het Angelsaksische model, met maximale vrijheid voor de ondernemers en zo min mogelijk gedoe over bedrijfsgemeenschap. Als postbezorgers post achterhouden of dumpen, dan moeten ze gewoon ontslagen kunnen worden en als de winst niet groot genoeg is moet een bedrijf gewoon kunnen hervormen. Wie het daar niet mee eens is, kan naar de rechter

2

of

- Ik vind dat de neoliberale marktlogica best een beetje mag worden begrensd, dus ik denk dat het Rijnlandse model het best zou werken voor het organiseren van de post. Binnen dit model zijn morele waarden binnen het bedrijf belangrijk en is sociale wetgeving voor werknemers – postbezorgers in dit geval – vanuit de overheid belangrijk. Ik denk dat misstanden zoals bezorgers die post achterhouden of de lol in hun werk verliezen snel afgelopen zullen zijn als het bij de post minder gaat om de winst voor ondernemers en aandeelhouders

2

of

- Ik vind de neoliberale marktlogica veel te ver doorgeslagen. Overal om je heen kan je zien dat mensen zich bij bedrijven over de kop werken omdat er winst moet worden gemaakt. Het werk zelf wordt saai en het gaat alleen nog maar over de opbrengst. De negatieve verhalen over postbezorgers die post dumpen of achterhouden laten wat mij betreft zien dat de neoliberale marktlogica ook de post helemaal heeft verteerd en is omgeslagen in afschuwelijke misstanden. Ik vind dat een dienst als het bezorgen van post helemaal niet moet worden overgelaten aan de markt, want het verspreiden en bezorgen van post zie ik als een publieke taak. Iemand die een brief verstuurt is geen ‘klant’. Ik ben er dan ook voor dat het bezorgen van de post gewoon weer een staatsbedrijf wordt, met fatsoenlijke salarissen en arbeidsvoorwaarden, ongeacht wat de markt doet

2

Opmerking

Aan een toepassing van het voorbeeld kan alleen een scorepunt worden toegekend als dit op een zinvolle manier verwerkt is in de argumentatie.

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg wat vanuit de theorie van Freud de oorsprong van consumptiegedrag zou zijn: consumptie is een maatschappelijk geaccepteerde uiting van verdrongen wensen en verlangens 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg met Kants opvatting van de goede wil dat dit consumptiegedrag onvrij is: de mens is vrij als hij zich laat bepalen door de rede (goede wil) en niet door verdrongen driften die leiden tot consumptiegedrag 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens Freud ligt de oorsprong van menselijk gedrag vaak in het onderbewuste. Consumptiegedrag kan volgens deze opvatting een uiting zijn van onze verdrongen passies (<i>Es</i>). Wat op het eerste gezicht een normaal, maatschappelijk geaccepteerd verlangen om te consumeren lijkt, kan zijn oorsprong hebben in onbewuste wensen en verlangens die niet maatschappelijk geaccepteerd zijn 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens Kant is iemand die door zijn verdrongen wensen en verlangens wordt aangezet om bijvoorbeeld eindeloos veel pakketjes te bestellen, niet vrij. Vrij ben je volgens Kant alleen als je op redelijke gronden in staat bent om de goede wil te volgen. De goede wil is het vermogen om jezelf te bepalen, autonoom jezelf de wet op te leggen en je dus niet te laten leiden door verdrongen driften in de vorm van consumptiegedrag 	1
24	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een weergave van de drie benaderingen waarmee milieuproblematiek aangepakt kan worden via de vrije markt: beprijzen van milieuvervuiling, directe overheidsregulering en consumentengedrag 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie met een van deze benaderingen dat de milieuschade door het bezorgen van pakketjes daarmee goed kan worden tegengegaan 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Milieuproblematiek kan op drie manieren worden aangepakt via de vrije markt: je kan het vervuilen van milieu beprijzen, er kunnen directe regels vanuit de overheid worden gesteld of consumenten kunnen hun gedrag aanpassen en alleen nog milieubewust handelen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het beprijzen van milieuvervuiling vind ik de beste manier om de milieuschade door pakketbezorging tegen te gaan. De kosten voor het bezorgen met busjes en het extra verpakken in dozen moeten gewoon veel hoger worden. Dan neemt vanzelf de bezorging van pakketjes af, kunnen bezorgers weer meer betaald krijgen en heb je dus niet alleen de milieuproblematiek aangepakt, maar ook een leuke bijvangst om het beroep van postbezorger weer aantrekkelijker te maken 	1
of		

Vraag	Antwoord	Scores
	<ul style="list-style-type: none"> Ik vind het idee van directe overheidsregulering de beste manier om milieuschade door pakketbezorging tegen te gaan. Zorg voor goede regels en voorwaarden die milieuschade beperken. Stel bijvoorbeeld een limiet aan de hoeveelheid uitlaatgas die door post- en pakketbezorging vrij mag komen, zodat online winkels ophouden met huis-aan-huisbezorging, maar pakketten gewoon naar een ophaalpunt brengen, waar mensen even lopend of op de fiets naartoe kunnen gaan. Wat mij betreft wordt de post weer een staatsbedrijf en wordt het verboden om dozen vol privékoopwaar naar privéadressen te brengen 	1
of	<ul style="list-style-type: none"> Ik denk dat een verandering in het gedrag van consumenten het enige is dat echt zal helpen. Als je moet gaan zitten wachten tot overheden de regels veranderen of bedrijven milieubewust post gaan bezorgen, kan je wachten tot je een ons weegt. De economie moet groeien en zowel de overheid als bedrijven zullen altijd aansturen op winst en zelfregulering van de markt. Dus moet de consument voor milieubewuste bezorging kiezen. Er zijn bedrijven die met de fiets bezorgen bijvoorbeeld, of je gaat als consument gewoon naar een winkel, of je haalt op bij een ophaalpunt, dat scheelt alweer een ritje naar jouw voordeur 	1